

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

**2017-2018 ОҚУ ЖЫЛЫНДА
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ЖАЛПЫ ОРТА БІЛІМ БЕРЕТІН ҰЙЫМДАРЫНДА
ОҚУ ПРОЦЕСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ТУРАЛЫ**

Әдістемелік нұсқау хаттың мазмұныны төмендегідей.

Мақсаты:

Дүниежүзілік экономикалық форум ХХІ ғасырдағы табысты адамның білімі мен іскерлігінің 16 түрін атап көрсетті. Олар:

- командадағы жұмыс дағдылары;
- көшбасшылық қасиет;
- бастамашылық;
- ІТ-құзыреттілік (айти-құзыреттілік);
- қаржылық және азаматтық сауаттылық және т.б.

2015 жылы Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының (ЭЫДҰ) Білім беру саясаты комитеті «Білім мен дағдылардың болашағы: Білім беру-2030» атты жаңа жобаны іске асыруды бастады.

Дәстүрлі оқыту қазақстандық мектеп білім алушыларының академиялық білімдерінің жеткілікті деңгейін қамтамасыз етеді, бірақ сол білімді өз бетімен алуды, талдауды және оларды тиімді пайдалана білу үшін *дайындаймайды.*

2017-2018 оқу жылында 2, 5, 7-сыныптар жаңартылған білім мазмұнына көшеді.

Жаһандық өзгерістер мен әлемдік трендтер мектептегі білім беру мазмұнының жылдам қарқында жаңаруын талап етеді.

2018-2019 оқу жылында жаңартылған білім мазмұнына 3, 6, 8, 10-сыныптар көшеді.

2019-2020 оқу жылында – 4, 9, 11-сыныптар.

3) 5,7-сыныптарда білім беру процесі:

- «Білім беру ұйымдарында пайдалануға рұқсат етілген оқулықтардың, оқу-әдістемелік кешендердің, оқу құралдарының және басқа да қосымша әдебиеттердің, оның ішінде электрондық жеткізгіштердегі тізбесін бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрі міндетін атқарушының 2013 жылғы 27 қыркүйектегі № 400 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Білім және ғылым министрінің **2017 жылғы 4 сәуірдегі №150 бұйрығымен бекітілген оқу басылымдары негізінде жүзеге асырылады.**

Оқу процесін ұйымдастыруда қолданылатын педагогикалық тәсілдер, әдістемелер, технологиялар

Практик-мұғалімге көмек ретінде оқу процесін ұйымдастырудың қазіргі заманғы тәсілдеріне, әдістеріне, технологияларына қысқаша сипаттама ұсынылған.

1. Зерттеушілік тәсілі. – Шығармашылық іздесіс
2. Құндылықтарға бағытталған тәсіл. – Бағдарлану қабілеттілігі
3. Тұлғаға бағдарланған тәсіл. – Оқу дағдыларын қалыптастыру
4. Іс-әрекеттік тәсіл. – Өзі өндіруі
5. Саралап оқыту тәсілі. – Әр – түрлі оқыту жағдайының жобасы
6. Құзыреттілік тәсілі. – Шешім қабылдау
7. Жүйелі-әрекеттік тәсілі. – Өздігінен даму
8. Коммуникативтік тәсіл. – Жұптық және топтық жұмысты іске асыру
9. Интегративтік тәсіл. – Сергіту белсенді қозғалыс
10. Ойын арқылы оқыту. – Нақты оқу мақсатын қою
11. Жобалау тәсілі. – Танымдық іс-әрекет
12. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. – Дұрыс шығармашылықты қолдану
13. Кейс-стади. – Нақты оқығамен жағдаят талдауға арналған іскелік ойын
14. Дамыта оқыту. – Іс – әрекетті талдау
15. Модульдік оқыту. – Өзін өзі бақылау, меңгері
16. Проблемалық оқыту. – Оқу қажеттілігі
17. Дербес оқыту тәсілі. – Өзіндік бақылауды күшейтеді, өздігінен білім алуының тегізі
18. Көркем-эстетикалық циклі пәндері бойынша оқу процесін ұйымдастыру барысында. –
Эстетикалық тәсіл

Инклюзивтік сыныптарда оқитын ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияның қорытындысы мен ұсынымдары бойынша жалпы білім берудің оқу бағдарламасы немесе жеке бағдарлама бойынша білім алуы мүмкін.

«Білім туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 8-бабы 5-тармағына сәйкес денсаулық жағдайына қарай ұзақ уақыт бойы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беретін ұйымдарға бара алмайтын азаматтар үшін үйде немесе стационарлық көмек, сондай-ақ қалпына келтіру емін және медициналық оңалту көрсететін ұйымдарда тегін жеке оқыту ұйымдастырылады.

Ата-аналар қоғамдастығында адамгершілікті, толеранттылықты тәрбиелеу мақсатында инклюзия тәртібінде білім алушы ерекше білім беруді қажет ететін балалар бойынша әр мектептің әкімшіліктері жылына бір рет әр параллель сыныптарда барлық адамдарға бірдей қарым-қатынас жасау қамтамасыз етілетіндігі, алайда **денсаулық мүмкіндігі шектеулі балаларға ерекше жағдай жасау** қажеттілігі туралы және инклюзивті білім берудің идеологиясын түсіндіру мақсатында ата-аналар жиналысын өткізу ұсынылады.

1-кесте – Оқу процесі мен мектепшілік бақылауды ұйымдастыруды жүзеге асыру нормативтері

№	Бақылау нысаны	Норма
1	Сабақтарға және сыныптан тыс іс-шараларға қатысу және оларды талдау	Айына 8-10 сабақ (директордың орынбасарлары үшін); Айына 2-3 сабақ (мектеп директорлары үшін)
2	Сынып журналдарын тексеру	Тоқсанына 1 рет
3	Білім алушылардың күнделіктерін тексеру	Тоқсанына 1 рет
4	Пәндер бойынша оқу бағдарламаларының орындалуын тексеру	Тоқсанына 1 рет, жылына 4 рет
5	Білім алушылардың жеке істерін тексеру	Жылына 2 рет (сынып жетекшілері үшін)
6	Пәндер бойынша тақырыптық және күнтізбелік жоспарларды тексеру	Жылына 2 рет

Бақылау жұмыстары білім беру ұйымының жетекшісі бекіткен кестеге сәйкес өткізілуі қажет. Бақылау жұмыстарын дүйсенбі, жұма және соңғы сабақтарда өткізу ұсынылмайды.

Бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру деңгейлеріндегі оқу процесіне қатысушыларды кешенді қолдауды Академия сайты (www.nao.kz) қамтамасыз етеді. Мұғалімдерге көмек ретінде сайттың келесі бөлімдері ұсынылады:

- «*Білім беруді оқу-әдістемелік қамтамасыз ету*» (әдістемелік-нұсқау хат, Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім), бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарлары мен оқу бағдарламалары, нормативтік-құқықтық база);

- «*Білім беруді ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету*» (әдістемелік құралдар, ұсынымдар мен нұсқаулықтар, тәрбиенің тұжырымдамалық негіздері, Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері);

- «*Семинарлар, конференциялар*» (Академияда өткізілетін іс-шаралар туралы ақпараттар: ғылыми-практикалық конференциялар, тақырыптық семинарлар және т. б.);

- «*Журналдар*» (Академияда шығарылатын «12 жылдық білім беру – 12-летнее образование», «Білім – Образование», «Қазақстан кәсіпкері – Профессионал Казахстана» ғылыми-әдістемелік журналдар туралы ақпараттар);

- «*Сұрақ-жауап*» (оқыту мен тәрбиенің өзекті мәселелерін талқылау, Академия мамандарына сұрақтар қоюға болады).

Білім алушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесі

Білім беру мазмұнын жаңарту аясында критериалды бағалау жүйесіне көшу қарастырылған. 2017-2018 оқу жылында жаңа бағалау жүйесіне 1, 5, 7- сыныптар көшеді. 2-сыныптарда критериалды бағалау жүйесін енгізу жалғасатын болады, **негізгі мақсаты сапалы бағалау мен тұлғаны дамытуды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін**, қоршаған әлеммен тиімді өзара әрекет етуге, өздігінен білім алуға және дамуға дайын, алдына ала белгілі және нақты критерийлер бойынша объективті бағалау болып табылады.

Мұғалімге критериалды бағалауды оқу процесін барынша тиімді ұйымдастыруға болатындай түрде пайдалану, білім алушыларға дер кезінде қолдау көрсету және олардың оқудағы алға жылжуын қамтамасыз ету, мүдделі тараптарға оқу нәтижелері туралы ақпаратты беріп отыру ұсынылады. Мұндай бағалау жүйесі алдымен білім алушыларды табысты оқуға ынталандыруға, білімдегі олқылықтарын анықтауға және олардың өсуін көрнекі түрде көрсетіп отыруға бағытталған.

2-кесте – Блум таксономиясы бойынша ойлау әрекетінің деңгейлері

Дағдылар	Сипаттамасы
Білім	Нақты фактілерді, ақпараттарды және олардың сипаттамасын білу және көрсету
Түсіну	Ақпаратты дұрыс көрсету, болжау немесе түсіндіру арқылы ұғынуды көрсету
Қолдану	Ақпаратты және бұрын алынған білімдерді жаңа немесе таныс емес мәнмәтінде немесе жағдаятта қолдану
Талдау	Ақпараттық материалдарды құрылымдық бөліктерге бөлу қабілетін көрсету, дәлелін немесе себебін анықтау арқылы түрлі қорытынды алу үшін ақпаратты зерделеу, жалпы ережелерді негіздеу үшін ой қорытындысын және/немесе дәлелдер табу
Синтез	Бұрын алынған білімдердің түрлі бөліктерін жаңа мәнмәтінде қайта қарау қабілетін көрсету
Бағалау	Белгіленген критерийлер бойынша идеялардың немесе фактілердің маңыздылығы туралы пікір қалыптастыру

12 ЖЫЛДЫҚ БІЛІМ БЕРУГЕ КӨШУ. МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ СЫНЫПТАРЫНДА ЖӘНЕ ТОПТАРЫНДА ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ОҚЫТУ ПРОЦЕСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

1. Негізге алатын құжаттар:

1. ҚР Үкіметінің 2016 жылғы 13 мамырдағы № 292 қаулысымен бекітілген.
2. «Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнын игеру бойынша балалардың біліктері мен дағдыларының дамуына мониторинг жүргізу» әдістемелік ұсынымдамасы

2. Дағдыларының дамуына мониторинг ұйымдастыру және өткізу

- Диагностика жүргізу ұсынылады (құрал «Мектепке дейінгі балалық шақ» ММ сайтына орналастырылған).
- Диагностиканы оқу жылының
  - басында,(1-10 қыркүйек)
  - ортасында(10-20 қаңтар)
  - соңында (20-30 мамыр)жүргізу ұсынылады

Бақылау парағына толтырылады.

Алынған деректер негізінде

Баланың жеке даму картасы толтырылады.

Жаңартылған оқу бағдарламаларының мазмұндық ерекшеліктері:

- **Пән** мазмұнын жобалау («шиыршық» принципі, білім мен біліктерді тігінен, көлденеңінен біртіндеп көбейту. Қарапайымнан күрделіге қарай)
- **Пәндік** операциялардың маңызы (оқу мақсаттарының Блум таксономиясы иерархиясы)
- **Білім** саласы ішіндегі пәнаралық байланыстар, ортақ тақырыптардың болуы)
- **Бөлімдер** мен ұсынылған тақырыптар мазмұнының уақыт талабына сәйкес болуы)
- Оқу процесіндегі жоспарлар (ҰМЖ, ОМЖ, ҚМЖ технологияландыру).
- Оқу бағдарламаларына үштілді білім беру.
- Тілдерді оқыту сөйлеу әрекетінің төрт түрін дамыту (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым)
- Функционалдық және шығармашылық түрінде (СТО, АКТ, Қарым-қатынас, зерттеу жұмысын жүргізу, топта жұмыс істей алу, мәселелерді шешу және шешімдер қабылдау)
- Мұғалімдер тақырыпқа/оқу мақсатына берілген сағат санын өз бетімен анықтап, бұл шешім оқу-әдестемелік бірлестігінің отырысында қабылдана алады.

БАСТАУЫШ МЕКТЕПТІҢ 1,2-СЫНЫПТАРЫНА АРНАЛҒАН ОҚУ ПӘНДЕРІ МАЗМҰНЫНЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

- Коммуникативті құзіреттілік(оқу процесіне белсенді қатысу)

Ата-ананы жұмысқа тарту (оқу процесімен танысады, бағалау механизмдерін түсінеді, жаңартылған бағдарлама туралы практикаға бағытталған)

Мұғалімдер К.Б ды оқу процесін ұйымдастыруда:

Білім алушыларға дер кезінде қолдау көрсету

Оқудағы алға жылжуын қамтамасыз ету

Мүдделі тараптарға оқу нәтижелері турал ақпаратты беріп отыру

Мәңгілік ел

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен «100 нақты қадам» Ұлт жоспарын іске асыру аясында ЭЫДҰ елдерінің стандарттары негізінде адам капиталының сапасын көтеруге бағытталған білім беру саласындағы 5 қадам жоспарланған. Оның 3-уі жалпы орта білім беру жүйесіне қатысты.

89-қадам. «Нұрлы Болашақ» ұлттық жобасын әзірлеу және жүзеге асыру. Мектептік білім берудің қолданыстағы оқу бағдарламаларына «Мәңгілік ел» құндылықтарын енгізу.

«Мәңгілік Ел» – ұлттық сана-сезім мен отаншылдықтың дамуының жоғары деңгейіндегі, инновациялық экономика жағдайында табысты еңбек ететін, жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, елінің тағдыры үшін жауапкершілік сезімі бар қоғамның әлеуметтік белсенді мүшелерін тәрбиелеу. «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық патриоттық идеясы құндылықтарының қоғамдық санада, білім беру және тәрбие жүйесінде бекуін қамтамасыз ету керек.

- МӘҢГІЛІК ЕЛДІҢ жеті берік негізі ретінде Жаңа Қазақстандық Патриотизмді түсінуге арналған мемлекет орнатудың белгілері:

- 1) Тәуелсіздік және Астана, Жалпыұлттық бірлік;
- 2) бейбітшілік пен келісім;
- 3) Зайырлы Мемлекет және Жоғары Руханият;
- 4) Инновация негізіндегі тұрақты Экономикалық Өсім;
- 5) Жалпыға ортақ Еңбек Қоғамы;
- 6) тарихтың, мәдениет пен тілдің ортақтығы;
- 7) Ұлттық қауіпсіздік және Қазақстанның жалпы әлемдік және өңірлік проблемаларды шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.

1-4-сыныптар

Сабақтың тақырыбы: «Мен - патриотпын».

Сабақ арқауы: МЕН – КІШІ ОТАНЫМНЫҢ ПАТРИОТЫМЫН.

5-7-сыныптар

Сабақтың тақырыбы: «Мен - патриотпын».

Сабақтың арқауы: МЕН – МӘДЕНИ ҰЛТТЫҚ ИГІЛІКТЕР ПАТРИОТЫМЫН.

8-9-сыныптар

Сабақтың тақырыбы: «Мен-патриотпын».

Сабақтың арқауы: «МЕН – ПАТРИОТ – АЗАМАТ

«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру»

- 1. Бәсекелік қабілет**
- 2. Прагматизм**
- 3. Ұлттық бірегейлікті сақтау**
- 4. Білімнің салтанат құруы**
- 5. Қазақстанның революциялық емес, эволюциялық дамуы**
- 6. Сананың ашықтығы**

Назар аударыңыз!

2017-2018 оқу жылында «Қазақстан тарихы», «География» және «Қазақ әдебиеті» пәндері бойынша білім беру ұйымдарында «Туған ел» кең ауқымды мақсатқа бағытталған «Туған жер» бағдарламасын іске асыру барысында сабақты мұражайларда, мәдени ұйым салаларында, тарихи ғимараттарда өткізу үшін жылына 5 сағат бөлініп отыр (мектептен тыс жерлерде). Қажетті ғимараттардың болмауы себепті мұндай сабақтарды ұйымдастыра алмайтын ауыл мектептері үшін арнайы бейнематериалдар әзірленеді. Бұл бейнематериалдар әзірленуіне қарай білім басқармаларына жіберіледі.

Мереке күндеріне сәйкес келген сабақтар, сабақ кестесінде көрсетілген, қайталауға берілген сағаттардың есебінен, оқу пәндерінің мазмұнына кіріктіру арқылы келесі жұмыс күндеріне ауыстырылады.

Үй тапсырмасын:

мерекелік және демалыс күндері (жалпы дамуы үшін көркем, қосымша әдебиеттерді оқу, математикалық мектептер үшін жобалық жұмыстарорындау мен есептер шешуден басқа); бақылау жұмыстарын өткізгеннен кейін; бірінші сынып білім алушыларына (екінші жартыжылдықтан бастап көлемі 20 минуттан аспайтын уақытта оқу бойынша тапсырмалар болуы мүмкін) бермеу ұсынылады.

2016-2017 оқу жылынан бастап республика мектептерінің бірте-бірте бес күндік оқытуға көшуі басталды. 2016-2017 оқу жылы бес күндікке республиканың бірінші сыныптары көшті. 2017-2018 оқу жылы бес күндік оқу аптасына 2, 5, 7-сыныптар көшеді.

Назар аударыңыз! Сенбі күндері вариативтік компоненттегі сабақтар өткізіледі.

Назар аударыңыз!

«Дене шынықтыру» пәні бойынша оқу бағдарламасындағы «Спорттық ойындар» бөліміне бөлінген сағаттар аясында детті түрде оқу бағдарламасындағы материалдарды орындау кезінде барлық сыныптарда үнемі футбол, волейбол, баскетбол бойынша жарыстар өткізу ұсынылады. Ол үшін сабақ кестесін құру барысында біріншіден, қосарланған сабақтарды, екіншіден, бір параллелдегі екі сыныпқа дене тәрбиесі сабақтарын қатар өткізуді қарастыру қажет. Екі сыныптан артық сыныптарды қосып оқыту үшін оқыту айларына, футбол, волейбол және баскетболға арналған спорт алаңдарына, спорт залының көлеміне қарай және т.б. жағдайларға байланысты қарастыру қажет.

Сонымен қатар, дене шынықтыру сабақтарын сенбі күндері таза ауада спорттық жарыстар түрінде өткізу және ол жарысқа балалардың ата-аналарын шақыру ұсынылады.

Сабақ уақытында немесе сенбі күндері спорттық жарыстар түрінде өткізілген сабақтар дене шынықтыру мұғалімдерінің жүктемесіне енеді. Егер дене шынықтыру сабақтарын бір параллелдегі сыныптарға әртүрлі мұғалім өткізетін болса, онда бұл сағаттар әрбір мұғалімнің оқу жүктемесіне енгізіледі.